

Educație media în școli

Masă rotundă, 18 noiembrie 2008

Concluzii și recomandări

I. Cadru

În data de 18 noiembrie 2008, ActiveWatch-Agenția de Monitorizare a Presei în parteneriat cu Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului (MECT) a organizat masa rotundă cu tema *“Educație media în școli”*. Întâlnirea a fost găzduită de Rectoratul Universității din București în Sala Constantin Stoicescu.

Masa rotundă a constituit o oportunitate pentru persoanele și instituțiile interesate de promovarea educației pentru competență în media să se cunoască și să discute pe marginea inițiativelor existente în domeniul educației media. Al doilea obiectiv al întâlnirii a fost acela de a identifica noi forme de promovare a educației media în școli și în afara lor.

Prima parte a întâlnirii de o zi a fost dedicată analizei programului de Educație Media al Agenției de Monitorizare a Presei - evoluție, dificultăți și posibile soluții de îmbunătățire a programului. Partea a doua a fost deschisă ofertelor de idei pentru promovarea educației media, din perspectiva recentelor modificări ale cadrului normativ european. Evenimentul a beneficiat de prezența și intervenția lui Niels Bekkhus, reprezentant al Comisiei Europene (Programul de MEDIA și Media Literacy).

La întâlnire au participat reprezentanți ai mediului academic, cadre didactice, reprezentanți ai Ministerului Educației și ai Consiliului Național al Audiovizualului, membri ai asociațiilor care activează în domeniul educației și mass media, cercetători.

Evenimentul a fost organizat în cadrul proiectului *“Avem competență în mass media?”*, finanțat de Open Society Foundation Londra, care a debutat la începutul lui 2008 cu o cercetare de evaluare a nivelului de competență în mass media în România (www.mma.ro) și a continuat cu organizarea unor ateliere cu elevi din licee bucureștene. În cadrul atelierelor receptarea critică a mesajelor a fost abordată prin intermediul exercițiilor de analiză critică a modului de elaborare și prezentare a știrilor TV.

II. Pe scurt

La începutul primei sesiuni de dezbatere, coordonatorul programului Educație Media al ActiveWatch, Nicoleta Fotiade, a ținut o prezentare în cadrul căreia a schițat noțiunea de educație pentru competență în mass media, activitățile derulate în cadrul programului de Educație Media al ActiveWatch, modele de integrare a educației media în alte țări și a propus următoarele teme de discuție:

- Continuarea promovării cursului opțional “Competență în mass media” în licee și adaptarea acestuia pentru școala generală; de altfel, implementarea unui curs opțional autonom la cât mai multe nivele de pregătire școlară (educație formală);
- Educație pentru mass media - temă de studiu integrată disciplinelor existente (un alt tip de educație formală);
- Inițierea și implementarea cursurilor de formare a cadrelor didactice în cadrul universitar;

- Promovare prin activități extrașcolare (educație non-formală);
- Inițierea unei rețele a persoanelor și instituțiilor interesate în promovarea educației media în România;
- Continuarea activităților de cercetare și evaluare;
- Folosirea “Programului de *Învățare Permanentă*” (Lifelong Learning Programme) cu scopul promovării educației media.

De asemenea, Carmina Trâmbițaș și Tania Nicolau - membre ale rețelei de profesori MediaSis care au predat cursul de “Competență în mass media” - au contribuit cu impresii despre experiența dobândită în predarea cursului.

Domnul Niels Bekkhus, reprezentantul Comisiei Europene, a pus în context normativ european conceptul de “media literacy” (competență în mass media, în accepțiunea ActiveWatch). Prezentarea este disponibilă, în limba engleză, alături de acest document.

Reprezentanții ActiveWatch au arătat faptul că opționalul de “Competență în mass media” este predat din ce în ce mai puțin, în fiecare an. În 2004, aproximativ 150 de licee din toată țara predau această disciplină. În anul 2008, aproximativ 40 de licee mai predau acest curs¹. Printre motivele identificate de ActiveWatch² și, de altfel, expuse și de către profesorii prezenți la masa rotundă, s-au aflat: oferta limitată de ore opționale, neinteresul directorilor de licee de a propune opționalul elevilor, profesori nemotivați etc. Au fost enunțate, de asemenea, impedimentele legate de costurile implementării unui curs opțional (un curs opțional nu poate să susțină o catedră).

Din motivele expuse mai sus, se pare că liceele renunță la integrarea cursului în oferta de materii opționale, deși elevii sunt foarte receptivi la un astfel de curs. Din impresiile culese, elevii sunt atrași de forma interactivă de predare și conținutul care se conectează direct la realitățile cotidiene, în contextul unei societăți dominate de media.

În cadrul dezbaterilor, au fost identificate și *alte inițiative pentru educație media*. De exemplu, implicarea postului Radio România Actualități într-un proiect european de educație media sau activitățile Consiliului Național al Audiovizualului (C.N.A.) de cercetare și elaborare a unor materiale destinate protecției minorilor față de conținuturile audiovizuale considerate a fi violente sau ofensatoare. În opinia noastră, C.N.A.-ul poate constitui sursă importantă de informare pentru elevi în cadrul diverselor activități de educație media.

O știre importantă. Dr. Andreea Mogoș, asistent universitar la Catedra de Jurnalism, Universitatea “Babes-Bolyai” Cluj, ne-a informat despre existența a două inițiative pentru educație media în cadrul Facultății de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării:

1. Un curs de formare continuă, de scurtă durată (studii postuniversitare), care se adresează, în primul rând, profesorilor care doresc să predea opționalul de “Competență în mass media” în licee. Momentan, dosarul, depus la Consiliul pentru Curriculă al Universității Babes-Bolyai, așteaptă un răspuns. Vom reveni cu informații în acest sens la jumătatea lunii decembrie.

2. Un program universitar la nivel licență (3 ani) în domeniul studiilor media este în proiect.

¹ În cadrul programului de Educație Media, continuăm activitatea de monitorizare pentru a afla numărul real al liceelor care predau cursul de Competență în mass media. În ultimele luni, am aflat de existența altor inițiative de predare a cursului, mai ales în licee din București.

² În ianuarie 2008, am realizat o evaluare a stadiului de predare a cursului de “Competență în mass media” la nivel național.

III. Concluziile dezbaterii

Dezbaterea a fost foarte constructivă, producând multe idei generoase de promovare a diverselor forme de educație media. Iată și concluziile discuțiilor:

1. În ceea ce privește promovarea și continuarea predării cursului de “Competență în mass media”, participanții au fost de acord că este nevoie de **acreditarea cursului pentru formarea cadrelor didactice** la Consiliul Național de Formare a Personalului din Învățământul Preuniversitar (CNFP). În acest fel, cursul va deveni mai atrăgător pentru profesori și poate va fi predat în mai multe licee.

Cursul este aprobat în Curriculum Național, iar existența suportului de curs (ghidul profesorului) va facilita acreditarea cursului de formare și va stimula implicarea profesorilor de a-l preda.

Din discuțiile cu participanții prezenți la întâlnire, a rezultat că există disponibilitate de formare a cadrelor didactice la următoarele instituții: universități precum SNSPA, Babes-Bolyai, Univ Ovidius din Constanța, Casa Corpului Didactic, Centrul Municipal de Asistență Psihopedagogică (C.M.A.P.), Educația 2000+ (cu care s-au agreat bazele unui parteneriat în acest sens, chiar înainte de masa rotundă).

2. **Strategie de formare a cadrelor didactice la nivel național.** De altfel una din preocupările Ministerului Educației și, în particular, a Direcției pentru Învățământ Preuniversitar, este formarea unei pepiniere de profesori cu ajutorul universităților. Este nevoie de formarea cadrelor didactice pentru a asigura resurse umane calificate care să predea cursul de “Competență în mass media”.

În opinia domnului Eugen Stoica (MECT), acest lucru poate fi obținut în două moduri:

1. **Formare inițială în cadrul universităților** - module de formare de competențe mai generale de educație civică, eventual.
2. **Formare continuă prin acreditarea unui curs de formare în cadrul Casei Corpului Didactic (CCD).**

3. **Susținere din partea Ministerului Educației.** Reprezentanții MECT și-au arătat disponibilitatea de a se întâlni cu membri ai diverselor centre universitare cu scopul de a evidenția **nevoia de formare a cadrelor didactice în cadrul universitar** pentru educație civică/media (formare inițială).

În ceea ce privește formarea continuă, MECT și-a arătat disponibilitatea de a impulsiona **formarea continuă pentru educație media a cadrelor didactice**, prin intermediul activităților metodice organizate la nivelul inspectoratelor școlare și a rețelei naționale a Casei Corpului Didactic.

În opinia reprezentanților MECT, ar fi de dorit un parteneriat sau un protocol încheiat între universități și inspectoratele școlare și/sau CCD-uri pentru o mai bună implementare a cursurilor de formare inițială și continuă a cadrelor didactice.

4. **Adaptarea cursului de “Competență în mass media” pentru gimnaziu.** Unul dintre obiectivele ActiveWatch este de a adapta cursul de “Competență în mass media” pentru clasele din ciclul gimnazial. Însă, se pare că introducerea disciplinei în curriculum-ul la decizia școlii va fi dificilă întrucât oferta de ore opționale la nivel de gimnaziu este mult mai limitată.

5. *Eligibilitatea/Calitatea profesorilor care aleg să predea "Competență în mass media"*. Considerăm că profesori cu altă pregătire decât cea în științe socio-umane ar trebui să aibă posibilitatea de a preda cursul de "Competență în mass media", după participarea la un curs de formare. Această idee a fost susținută și de reprezentantul Ministerului Educației, doamna Liliana Preoteasa. Totuși, va fi nevoie de identificarea procedurii formale de rezolvare a acestei situații. În acest moment, cursul este aprobat în Comisia Națională pentru Științe Socio-Umane, ceea ce presupune că numai profesorii cu pregătire în științe socio-umane pot preda acest curs.

6. *Activități extrașcolare (educație non-formală)*. Educația media poate fi promovată și prin intermediul activităților extrașcolare, cu implicarea cadrelor didactice motivate să organizeze astfel de acțiuni. Educația formală și cea non-formală sunt complementare în acest sens.

În cadrul reuniunii, au fost exemplificate câteva activități extrașcolare care pot fi adaptate subiectelor de educație media. Multe dintre acestea sunt organizate în colaborare cu ONG-uri sau alumni.

De asemenea, ora de "Consiliere și orientare" a mai fost recomandată ca fiind o posibilă platformă de predare a cursului.

7. *Colaborare cu jurnaliști (ziaristul - resursă la clasă)*. Cezar Ion, președintele Asociației Jurnaliștilor din România (AJR) a recomandat o colaborare mai strânsă între instituțiile de învățământ și asociațiile profesionale ale jurnaliștilor din toată țara. Printre altele, această colaborare s-ar putea regăsi în organizarea de întâlniri între elevi și jurnaliști.

În acest sens, AMP poate facilita contactul între jurnaliștii de la AJR și profesorii interesați de acest tip de colaborare, foarte atrăgătoare pentru elevi (s-a observat acest lucru în cadrul atelierelor organizate luna trecută de AMP în licee din București).

8. *Elaborarea unui model interdisciplinar* (educație media - temă de studiu integrată altor discipline). Urmează a fi stabilite specialitățile și contextul în care educația media va putea fi integrată.

IV. Alte propuneri de promovare a educației media

- Realizarea unei culegeri de bune practici, eventual pe suport CD/DVD;
- Înființarea unei subcomisii pentru o mai bună definire a strategiilor la nivelul întregului învățământ;
- Curs online de pregătire a cadrelor didactice care poate contribui la formarea unui număr mai mare de cadre didactice, poate limita costurile;
- Efort comun pentru a valoriza mai bine un tip de cercetări deja realizate pe astfel de teme (AMP, departamente universitare etc.);
- Centre de Documentare și Informare pentru educație media, realizate în interiorul școlilor, care să reprezinte puncte de informare nu numai pentru elevii școlii, dar și pentru ceilalți membri ai comunitatii.

În cadrul *programului de Educație Media al ActiveWatch*, se intenționează continuarea dezvoltării proiectelor în care să se regăsească cel puțin:

- reeditarea manualului de competență în mass media;
- acreditarea cursului și încercarea de a-l adapta pentru gimnaziu;
- continuarea activității de formare a cadrelor didactice;
- implicarea în elaborarea unei strategii de implementare a educației media în școli;
- continuarea activităților extrașcolare pentru educație media cu elevi etc.

Și-au exprimat disponibilitatea de a colabora cu ActiveWatch:

Carmina Trâmbițaș, cadru didactic

Simona Luca, CCD București

Irina Stănciugelu, SNSPA

Anca Petrache, MECT

Anca Nedelcu, Centrul Educația 2000+

Partenerii noștri de la începutul programului, Liliana Preoteasa, Eugen Stoica, MECT.

Atașat:

Prezentare Niels Bekkhus;

Prezentare Nicoleta Fotiade;

Prezentare Carmina Trâmbițaș;

Pentru cadre didactice interesate, prezentare curs "Competență în mass media";

Contacte participanți;

Câteva fotografii din cadrul dezbaterilor.

Pentru mai multe informații, vă rugăm, contactați Nicoleta Fotiade, Coordonator departament Cercetare și Educație Media, nicoleta@mma.ro, 021 313 40 47.

Data: 20.11.2008